

Orhan Pamuk

**MUZEUL
INOCENȚEI**

Traducere din limba turcă și note
de Luminița Munteanu

POLIROM
2026

Cuprins

1. Cea mai fericită clipă din viața mea	7
2. Buticul Șanzelize.....	9
3. Rude de departe	12
4. Făcând dragoste la birou	16
5. Restaurantul Foaierul.....	18
6. Lacrimile lui Füsün	21
7. Blocul Compasiunea	27
8. Prima băutură carbogazoasă pe bază de fructe din Turcia	34
9. F	35
10. Luminile orașului și fericirea	41
11. Sărbătoarea Jertfei	44
12. Sărutul pe buze	53
13. Dragostea, curajul și modernitatea	62
14. Străzile, podurile, pantele și piețele Istanbulului.....	68
15. Câteva adevăruri antropologice neplăcute	75
16. Gelozia	79
17. Întreaga mea viață depinde acum de a ta.....	83
18. Povestea lui Belkıs	90
19. La înmormântare	97
20. Cele două condiții puse de Füsün	102
21. Povestea tatei: cerceii cu perle	105
22. Mâna lui Rahmi Efendi.....	115
23. Tăcerea	119

24. Logodna.....	123
25. Calvarul așteptării.....	174
26. Localizarea anatomică a suferinței din dragoste.....	177
27. Nu te lăsa pe spate, ai să cazi!	182
28. Mângâierea oferită de lucruri	186
29. Nu mai era moment în care să nu mă gândesc la ea.....	190
30. Füsun nu mai locuiește aici.....	193
31. Străzile care îmi aminteau de ea.....	196
32. Umbrele și nălucile pe care le confundam cu Füsun	198
33. Exaltări vulgare.....	202
34. Aidoma unui câine în Cosmos.....	207
35. Prima sămânță a colecției mele.....	212
36. Pentru o mică nădejde care să-mi aline suferința din dragoste	215
37. Casa pustie	221
38. Petrecerea de sfârșit de vară.....	223
39. Mărturisirea.....	228
40. Mângâierile oferite de viața în vila de pe țărm.....	232
41. Înotând pe spate	235
42. Melancolie de toamnă.....	237
43. Zile de noiembrie, reci și însingurate.....	245
44. Hotelul Fatih	250
45. Vacanță la Uludağ	257
46. Oare e firesc să-ți lași logodnica baltă?	260
47. Moartea tatei	266
48. Cel mai important lucru în viață este să fii fericit	274
49. Urma s-o cer în căsătorie	279
50. O văd pentru ultima oară.....	291
51. Fericirea nu înseamnă altceva decât să fii aproape de persoana iubită.....	301
52. Un film despre viață și suferință trebuie să fie sincer.....	310
53. Suferința și amărăciunea unei inimi frânte nu sunt de folos nimănui.....	322

54. Timpul.....	334
55. Veniți din nou mâine, să stăm iar împreună.....	343
56. Casa de filme Lămâia S.A.....	356
57. A nu putea să te ridici și să pleci.....	365
58. Tombola.....	378
59. Cum să treci un scenariu de cenzură.....	393
60. Serile pe Bosfor, la restaurantul Tihna.....	402
61. A privi.....	412
62. Ca să mai treacă timpul.....	419
63. Rubrica de cancanuri.....	429
64. Incendiu pe Bosfor.....	440
65. Câinii.....	448
66. Ce e asta?.....	454
67. Apa de colonie.....	458
68. 4213 mucuri de țigări.....	470
69. Uneori.....	476
70. Vieți frânte.....	483
71. Aproape că nu mai veniți pe la noi, Kemal Bey.....	490
72. Și viața, întocmai ca dragostea.....	500
73. Permisul de conducere al lui Füsün.....	506
74. Tarık Bey.....	524
75. Cofetăria Perla.....	537
76. Cinematografele din Beyoğlu.....	545
77. Marele hotel Semiramis.....	557
78. Ploaie de vară.....	567
79. Călătorie spre o altă lume.....	573
80. După accident.....	581
81. Muzeul inocenței.....	587
82. Colectionarii.....	597
83. Fericirea.....	607
<i>Indice de personaje.....</i>	<i>633</i>

Ploaia, care se întetise destul de mult, n-a conținut deloc nici pe drumul de întoarcere spre casă. Tarık Bey îmi povestise încă de la începutul mesei că Çukurcuma era – după cum i-o arăta și numele¹ – un cartier jos, că, după cum aflaseră ei, locuința aceea, pe care o cumpăraseră cu o vară înainte, era adeseori inundată pe vremuri, iar eu mă ridicasem de la masă odată cu el și contempasem, pe fereastra de la bovindou, torențele de apă care se scurgeau în josul pantei. Pe stradă, locuitorii cartierului, desculți, cu pantalonii suflecați, se străduiau să scoată apa care le pătrundea de pe trotuare în case, folosindu-se de găleți de zinc și de ligheane din plastic, și să schimbe direcția șuvoaielor de apă folosindu-se de grămezi de pietre și de cârpe. În vreme ce doi bărbați desculți se trudeau să curețe, cu un drug de fier, un grătar înfundat, două femei cu basmale, a uneia mov, a celeilalte verde, strigau și arătau stăruiitor spre ceva care se găsea în apă. Tarık Bey spusese la masă, cu un aer misterios, că acele canale de scurgere erau moștenite de pe vremea otomanilor și că erau insuficiente. De fiecare dată când se întetea ropotul ploii, unul dintre membrii familiei spunea ceva de genul „s-a rupt cerul”, „e potopul lui Noe” sau „Dumnezeu să ne păzească!”, după care se ridica de la masă și contempla îngrijorat, de la fereastra dinspre povârniș a bovindoului, cartierul și șiroaiele, care arătau ciudat la lumina palidă a lămpii de pe stradă. Ar fi trebuit să mă ridic și eu și să mă alătur lor, să le împărtășesc spaima trezită de puhoai; mă temeam însă că, de beat ce eram, n-aveam să mă pot ține pe picioare și aveam să răstorn fotoliile ori măsuțele.

— Oare ce face șoferul pe ploaia asta? a spus tanti Nesibe, uitându-se pe fereastră.

— Ce-ar fi să-i dăm ceva de mâncare? a spus ginerele.

— Am să-i duc eu jos, a spus Füsün.

Intuind că s-ar fi putut să nu-mi placă acest lucru, tanti Nesibe a schimbat subiectul. M-am simțit o clipă ca un bărbat amețit de băutură, singur, pe care toată familia îl măsură cu suspiciune din bovindou. M-am întors și eu spre ei și le-am zâmbit. Tocmai atunci s-a auzit s-a auzit zăngănitul

---

1. Format de la *çukur*, „groapă, gaură, bortă”.

unui bidon rostogolit pe stradă. Ochii mei s-au petrecut cu cei ai lui Füsün. Și-a ferit însă imediat privirile.

Cum de izbutea să rămână atât de indiferentă? Aș fi vrut s-o întreb acest lucru. Nu-i puteam pune însă această întrebare, întocmai ca îndrăgostiții abandonați și prostiți care spun, în vreme ce-și caută perechea, „aș vrea s-o întreb ceva, de-asta o caut“. Bine, tocmai așa o-ntrebam!

De ce nu venea la mine, deși vedea că stăteam acolo singur, de ce nu profita de prilejul acela aparte pentru a-mi explica totul? Ne-am privit din nou și din nou și-a ferit ochii.

„Füsün va veni acum la tine, la masă“, mi-a spus o voce interioară, plină de optimism. Iar dacă avea s-o facă, acela urma să fie un semn că, într-o bună zi, avea să pună capăt aceluia mariaj, care reprezenta o greșeală, avea să se despartă de soțul ei și să fie a mea.

Afară a tunat. Füsün s-a retras din fața ferestrei, a făcut cinci pași, ușoară ca un fulg, și s-a așezat în tăcere în fața mea.

— Te rog să mă ierți, a spus ea cu voce șoptită, care mă rănea până-n străfundul sufletului. N-am putut să vin la înmormântarea tatălui tău.

Lumina albastră a unui fulger s-a unduit între noi ca o țesătură de mătase.

— Te-am așteptat mult, am spus eu.

— Am presupus, dar n-aveam cum să vin, a spus ea.

— Tenda de contrabandă a băcanului a fost dată jos, ați văzut? a spus soțul ei, Feridun, revenind la masă.

— Am văzut și ne-a părut rău, am spus eu.

— Nu e ceva după care să-ți pară rău, a spus tatăl ei, care se-ntorcea de la fereastră.

A văzut că Füsün își acoperise fața cu mâinile, asemenea cuiva care plânge, și ne-a aruncat o privire neliniștită – mai întâi ginerelui lui, apoi mie.

— Mi-am făcut mereu sânge rău pentru că nu m-am putut duce la înmormântarea unchiului Mümtaz, a spus Füsün, stăpânindu-și vocea, care tremura. Țineam foarte mult la el, m-am simțit tare deprimată.

— Tatăl dumitale ținea foarte mult la Füsün, a spus Tarık Bey.

A sărutat-o, în trecere, pe fiica lui pe păr și, așezându-se la masă, a înălțat din unica sprânceană pe care o mai avea,

mi-a turnat, zâmbind, încă un pahar cu rachiu și mi-a oferit o mână de cireșe.

Îmi imaginam, amețit de băutură cum eram, că scoteam din buzunar cerceii cu perle din cutia învelită-n catifea pe care mi-o dăduse tata și cerceul desperecheat al lui Füsün, spre a i-i înmâna, dar nu reușeam deloc să-mi împlinesc gândul. Faptul acesta îmi producea o asemenea încordare interioară, încât m-am ridicat în picioare. Pentru a-i da cerceii nu trebuia însă să mă ridic ci, dimpotrivă, să rămân așezat. Mi-am dat seama, după privirile tatălui și ale fiicei, că și ei așteptau ceva. Poate că-și închipuiau că aveam să plec, dar nu, în cameră domnea un sentiment de profundă așteptare. Nu reușeam însă deloc să dau cerceii la iveală, în ciuda faptului că-mi imaginasem îndelung acel moment. În reveriile mele, Füsün nu era măritată, ci singură, iar eu o ceream de la părinții ei, cu puțin timp înainte de a-i oferi darurile... În noua împrejurare, îmi era imposibil să decid însă, dată fiind starea de matoleală în care eram, ce anume se cuvenea să fac cu cerceii.

M-am gândit că nu puteam scoate cutiile din buzunar pentru că mă murdărisem pe mâini de la cireșe.

— Aș putea să mă spăl pe mâini? am întrebat.

Füsün nu avea cum să nu priceapă furtunile care se dezlănțuiseră în sufletul meu. S-a ridicat neliniștită în picioare, căci se simțea țintuită și de privirile tatălui ei, care-i sugerau „fata mea, arată-i oaspetelui pe unde s-o ia”. Când am văzut-o stând în picioare în fața mea, mi-au revenit în minte, pline de vigoare, amintirile legate de întâlnirile noastre, petrecute cu un an în urmă. Mi-am dorit s-o îmbrățișez.

Cu toții știm că, în clipele de beție, mintea noastră funcționează pe două planuri: pe primul dintre ele mă vedeam îmbrățișând-o pe Füsün, de parcă ne-am fi întâlnit undeva în afara timpului și a spațiului, iar pe cel de-al doilea ne aflam cu toții în jurul acelei mese din Çukurcuma, iar o voce lăuntrică îmi spunea că nu trebuia s-o cuprind în brațe, căci gestul meu ar fi fost scandalos. Dar, din pricina rachiului pe care-l băusem, cea de-a doua voce abia de se auzea și nu răsuna, oricum, în aceeași clipă cu reveria în care o îmbrățișam, ci la cinci-șase secunde după ea. În răstimpul acela de cinci-șase secunde eram liber, dar tocmai din acest motiv nu

m-am precipitat, ci am pășit alături de ea, iar apoi am urcat scara în urma ei.

Apropierea trupului ei, felul în care urcam scările împreună erau desprinse parcă dintr-o reverie situată în afara timpului și mi-au și rămas astfel în memorie ani de zile. Vedeam înțelegerea și neliniștea care-i stăruiau în priviri și-i eram recunoscător pentru că-și exprima sentimentele în felul acesta: iată, ieșea încă o dată la iveală faptul că eu și Füsün eram făcuți unul pentru altul; eu mă supusesem tuturor acelor cazne pentru că știam acest lucru, faptul că era căsătorită n-avea nici o însemnătate, eram pregătit să îndur cu mult mai mult decât îndurasem până atunci, pentru fericirea de-a urca scările alături de ea, așa cum se-ntâmpla în acele clipe. Am să-i spun de îndată așa-numitului vizitator „realist” al muzeului, care tocmai surâde, remarcând modestia casei din Çukurcuma și faptul că distanța dintre masa la care mâncam și baia aflată la etaj era de numai patru pași și jumătate, plus șaptesprezece trepte, că eram gata să-mi dau viața pentru fericirea pe care o încercam în acel scurt interval de timp.

Am intrat în mica toaletă de la etaj, am închis ușa și am ajuns la concluzia că pierdusem controlul asupra vieții mele, că atașamentul față de Füsün o transformase în ceva care nu mai avea legătură cu propria-mi voință. Nu aveam să fiu fericit, nu aveam să pot îndura viața decât dacă aveam să fiu convins de acest lucru. Am văzut, pe mica etajeră din fața oglinzii, periutele de dinți ale lui Füsün, Tarık Bey și tanti Nesibe, și, printre săpunuri și mașini de ras, rujul lui Füsün. L-am luat în mână și l-am adulmecat, apoi l-am pus în buzunar. Am mirosit în grabă, încercând să-mi aduc aminte de mirosul ei, fiecare dintre prosoapele atârinate în încăpere, dar n-am perceput nici un iz, căci toate fuseseră schimbate înainte de a veni eu, așa încât erau curate. În vreme ce-mi plimbam privirile prin mica toaletă, în căutarea unui alt obiect care să-mi ofere consolare în grelele zile ce aveau să urmeze după plecarea mea de acolo, m-am văzut în oglindă și mi-am dat seama, după expresia pe care o purtam pe chip, de rup-tura cumplită care se produsese între trupul și sufletul meu. În vreme ce chipul meu arăta sleit de înfrângere și descum-pănire, mintea mea era populată de o cu totul altă lume:

pricepeam acum, ca pe un adevăr fundamental al vieții, că mă aflam acolo, că în trupul meu exista o inimă, o noimă, că totul era zămislit din dorință, atingere și dragoste, că tocmai aceasta era pricina pentru care sufeream. Auzeam, printre zgomotele pricinuite de vuietul ploii și de zăngănitul buranelor, un vechi cântec turcesc, pe care bunica era întotdeauna fericită să-l asculte pe vremea copilăriei mele. Prin ferestruica întredeschisă a băii răzbătea până la mine, biruind geamătul languros al lăutei și zăngănitul vesel al țiterii, vocea unei femei trudite, dar pline de speranță, care spunea „dragostea, dragostea este obârșia oricărui lucru pe lume“. În râurit și de cântecul acesta melancolic, am trăit acolo, în fața oglinzii din baie, una dintre clipele cele mai profund spirituale ale vieții mele și am priceput că lumea și lucrurile din care se alcătuea aceasta constituiau un întreg. Nu doar obiectele, de la periutele de dinți aflate în fața mea până la farfuria cu cireșe de pe masă, de la agrafa lui Füsün, pe care o remarcasem și o vârașem în buzunar chiar atunci, până la zăvorul ușii de la baie, pe care-l expun aici, ci și oamenii se aflau în strânsă comuniune. Sensul vieții noastre depindea de capacitatea de a percepe această comuniune prin forța dragostei.

Mânat de sentimentul de optimism pe care mi-l insufla această revelație, am scos din buzunar cerceul desperecheat al lui Füsün și l-am pus în locul rujului. Înainte de-a scoate din buzunar cerceii cu perle ai tatei, muzica aceea mă purta cu gândul la străzile Istanbulului de altădată, la iubirile pasionale despre care povesteau cuplurile de pe vremuri, ce îmbătrâneau ascultând radioul prin case de lemn, și la îndrăgostiții netemători care-și distrugeau întreaga viață din pricina dragostei. Îmi dădeam seama, îmboldit și de vocea melancolică a femeii de la radio, că Füsün avusese dreptate, că nici ea n-avusese alt mijloc de-a se proteja în afară de căsnicie, de vreme ce eu avusesem de gând să mă căsătoresc cu altcineva. Pe când cugetam astfel, m-am pomenit spunându-mi aceste cuvinte cu ochii la imaginea mea din oglindă. Eram însuflețit de același spirit jucăuș și de aceeași inocență care mă stăpâneau în copilărie când mă apucam să fac experimente cu imaginea mea din oglindă și simțeam deconcertat că, imitând-o pe Füsün, m-aș fi putut detașa de mine, aș fi putut

să simt și să gândesc tot ceea ce-i trecea ei prin inimă și prin minte, aș fi putut să vorbesc prin gura ei, aș fi putut pricepe ce simțea odată cu ea și, totodată, aș fi putut deveni „ea”.

Trebuie să fi rămas multă vreme în baie, buimăcit de descoperirea mea. Cineva a tușit în fața ușii, pesemne intenționat. Sau a bătut în ușă. Nu-mi mai amintesc bine, pentru că „mi se rupsese filmul”. Obişnuiam să folosim această expresie în tinerețe, referindu-ne la momentele în care beam foarte mult și nu ne mai aduceam aminte ce anume se petrecuse după aceea. Nu mai țin minte cum am ieșit după aceea din toaletă, cum m-am așezat la masă, sub ce pretext a venit și m-a luat de la ușă Çetin Efendi – pentru că n-aș fi putut coborî sub nici o formă scara singur –, pentru ca apoi să mă urce în mașină, și nici cum am ajuns acasă. La masă se așternuse o anumită tăcere; îmi amintesc de ea; nu știu, oare tăcuseră pentru că ploaia se mai domolise, sau pentru că nu se puteau preface că nu-mi băgau de seamă rușinea, pe care n-o mai puteam ascunde, sentimentul de înfrângere, care mă sleise binișor, suferința, care dobândise o formă aproape palpabilă?

În loc să devină suspicios din pricina liniștii care domnea în încăpere, ginerele lui Tarık Bey fusese cuprins de o adevărată frenezie a cinematografului, pe măsura expresiei mele cu „s-a rupt filmul”, și vorbea, cu pasiune, dar și cu dezgust, despre cinematografia turcească, despre mizeria filmelor care se turnau la Yeşilçam, despre faptul că, totuși, populația Turciei se dădea în vânt – pe atunci, acestea erau vorbe banale – după asemenea lucruri. Atunci a spus, pesemne, Feridun Bey că, dacă s-ar fi găsit un investitor serios și hotărât, care să nu fie avid de câștig, s-ar fi putut face filme minunate, că scrisese scenariul unui film în care Füsün ar fi putut să joace rolul principal dar că, din păcate, nu reușea să găsească finanțare. Din toate aceste vorbe, mintea mea aburită de băutură nu reținuse că soțul lui Füsün avea nevoie de bani și că-mi mărturisea deschis acest lucru, ci că Füsün urma să devină, pe viitor, o vestită „stea a filmului turcesc”.

Îmi aduc aminte că, la întoarcere, în vreme ce stăteam tolănit, pe jumătate inconștient, pe bancheta din spate a mașinii conduse de Çetin, mi-o imaginam pe Füsün ca pe o actriță renumită. Oricât de aghesmuiți am fi, norii plumburii ai